

הניסיון הרב שרכשתי בקשר עם אלו שהשתתפו בכל הסמינרים שארגנו הוא שכאשר אתה מכיר ומתקשר לאנשים שהם "באמצע הדרך", קל לך יותר להגיע אליהם כאשר הם מצויים בדרגה הכי גבוהה וכך עשינו במסגרת עבודתנו. התכונה שקבלתי מהטבע – הקלות להתחבר לאנשים ולדבר איתם בגובה העיניים הקל עלי מלאכה זו והדבר נכון במיוחד לאנשי אמריקה הלטינית, כולל הפוליטיקאים שביניהם.

ביקורים בארץ

האורח הראשון שקבלתי בארץ היה טורבזון יגלנד, מהמפלגה הנורווגית (הוא הגיע לשבוע יחד עם אשתו וילדיו, לחופשה), כוכב עולה במפלגה הסוציאל-דמוקרטית. היה אחראי למחלקה הבינלאומית שלהם אחר כך מזכיר המפלגה ולבסוף ראש הממשלה (1996-1997). האיש נחמד, בלי פוזות ופעל תמיד כידיד ישראלי. רכז את הוועדה למזרח התיכון של האינטרנציונל הסוציאליסטי. כיום הוא היו"ר של פרס נובל לשלום וגם מזכ"ל מועצת אירופה. אין לי ספק שהביקור הראשון שלו בארץ קבע הרבה בידידות שגילה כלפינו.

בשנת 1971 הגיע לביקור שר התרבות, הנוער והספורט של קוסטה ריקה, מר אלברטו קניאס, עתונאי ידוע בארצו. הכרתיו בעת שליחותי שם. מתכנית הביקורים שערכתי עבורו, זכורה לי במיוחד הפגישה עם יצחק נבון, כאשר הזמין אותנו להיכל התרבות לחזות במחזה, פרי-עטו, "בוסתן ספרדי". נבון ישב על ידיו והסביר לאורך את כל המחזה. קניאס שגם כותב בחסד עליון התלהב הן מהמחזה והן מן ההסברים.

בשנת 1972 המחלקה לקשרים בינלאומיים של ההסתדרות ארגנה תכנית סיורים עבור משתלמים לשעבר מקוסטה ריקה, שעברו קורס גדנ"ע ב-1964. בביקור זה, שרובם ככולם היו עורכי-דין, נתקבלנו על ידי הנשיא חיים הרצוג. כשנודע לו שכולם עורכי-דין, כמוהו, סיפר בדיחה: "פעם עורכי-דין הלכו לבקר בבית הקברות וראו על קבר אחד כתוב: "כאן קבור עורך-דין ואיש ישר". על כך אמר אחד המבקרים: "מענין. כאן אתם חסכניים: קוברים 2 אנשים בקבר אחד"...

כמובן שהיו עוד הרבה ביקורים, שחלק מהם אציין בפרקים בהם אתאר את התחלת הקשרים המפלגתיים שלנו עם פורטוגל, ספרד ועם ארצות אמריקה הלטינית, שלהם הקדשתי הרבה מזמני ופועלי, הן בקבלת האורחים, הכנת תכנית ביקורים והן בנסיעות שערכתי לחו"ל בייצוג המפלגה להידוק היחסים הבי-לטרליים או הייצוג בכנסים, מועצות וועידות של האינטרנציונל הסוציאליסטי.

לפי פניות ממשרד החוץ שלנו אירחנו גם אורחים רשמיים של המדינה, אף שלא היו ממפלגות סוציאל-דמוקרטיות או סוציאליסטיות. כך קבלנו את יוסקה פישר ממפלגת הירוקים הגרמנית, את רוזיניה גארוטו ובעלה, אז מושלת ריו דה ז'ניירו, ברזיל (לפגישה עם פרס), סלסו אמורים, שר החוץ הברזילאי (כל פעם שביקר בארץ נפגש עם פרס); משלחת מהמפלגה

הקומוניסטית מויאטנאם, אורחי משרד החוץ ושלנו. ברור שרוב הביקורים היו מחברינו מהמפלגות האחיות בעולם, ואציין כאן רק מספר מועט: הרולד וילסון, ראש ממשלת אנגליה, פליפה גונזלז, ראש ממשלת ספרד, יוהנס ראו, ב-1995, שהיה ראש ממשלת נורדריין-וסטפליה ואחר-כך נשיא גרמניה, וילי ברנדט, הידיד הגרמני הגדול שלנו, ראש ממשלת גרמניה, מרטין אובריי מהמפלגה הצרפתית, טוני בלייר, שהיה שר הפנים (1994) ואחר-כך ראש ממשלת אנגליה.

הקשרים עם אמריקה הלטינית

בשנים שלאחר מלחמת ששת הימים זכינו לאהדה רבה ולביקורים רבים של מנהיגי מפלגות הסוציאל-דמוקרטיות מאזור זה וכמה מהם הגיעו לכהן בדרגות גבוהות במדינותיהם. הם באו לביקורים רשמיים או לייצג מפלגותיהם בוועידות שלנו או שהשתתפו בסמינרים שארגנו בבית-ברל, שגאוותי על כך שיזמתי, ארגנתי וניהלתי אותם.

כך אירחנו למשל את פז זמורה ב-יולי 1988 (בין 1982-1985 היה סגן נשיא המדינה וב-1989 נבחר לנשיא בוליביה), ובביקורי בבוליביה אירח אותי בביתנו; את רודריגו בורחה ואנדרס ואיחו, שבאו לוועידת המפלגה ולאחר מכן בורחה נבחר כנשיא המדינה וואיחו מונה לשר-הפנים באקוודור; את פרנסיסקו פניה גומז, שניהל את הוועדה לאמריקה הלטינית והקריביים של האינטרנציונל הסוציאליסטי והיה מועמד לנשיא דומיניקנה. בעת הבחירות שם שהייתי אצלם במשלחת רשמית של משקיפים מטעם האינטרנציונל, לפי בקשתו האישית של פניה גומז. כאשר הוא התראיין בטלוויזיה ראה לנכון לצייץ את השתתפותי, כנציג מפלגת העבודה, באומרו שבאתי ישירות מטוקיו, משיבת מועצת האינטרנציונל.

רק לשני אנשים ממשלחתנו אפשרו להיות נוכחים בכל קלפי: למזכיר האינטרנציונל ולי.

הרבה ישיבות של האינטרנציונל התקיימו בדומיניקנה, הן עקב היותו פניה גומז יושב-ראש הוועדה לאמריקה הלטינית והקריביים והן עקב התשתית הלוגיסטית שמפלגתו יכלה לתת לכנסים האלו. אנחנו, למרות שלא שייכים לאזור, הוזמנו תמיד לישיבותיהם וידעתי שזאת הערכה שלהם למפלגתנו. כך היה ב-1992, שם נפגשנו עם נשיא אקוודור בורחה, עם נשיאה לשעבר של ארגנטינה, ראול אלפונסין, עם ליונל בריזולה, שהיה פעמיים מושל ריו דה ז'ניירו, ועם סגן-נשיא ספרד לשעבר אלפונסו גרה.

כמו כן היינו בישיבה של ועדה זו ב-31.8.93, יחד עם נציגי מעט ארצות: כמו ארצות-הברית, איטליה, ספרד, צרפת ושוודיה, אשר גילו עניין בישיבה. משם נסעתי לבקר בקוסטה ריקה והונדורס.

באותה ישיבה נפגשתי עם טומס בורחס, ממנהיגי המהפכה הסנדיניסטית בניקרגואה (אז שר הפנים לשעבר) שהביע רצון לבקר בארץ. עניתי לו שבעבר הייתי מוכן להזמין אבל הם לא גילו עניין מיוחד בהזמנה כזו.

באותם ימים הוזמנתי להופיע בטלוויזיה על מנת להסביר את ההסכם בין ישראל לפלסטינאים.

למרות שהיו חשדות מבוססים שתוצאות הבחירות בארצו זויפו, פניה גומז קיבל אז החלטה אמיצה: לוותר ולא לגרום למהומות ובדרך זו מנע